

גאון בבית סוהר

עמירם לביא הוא גאון. הצעיר בן 34 יכול היה כיום להיות מדען מבריק, קצין בכיר בחיל-הים, מנהל מפעל משגשג. הוא בורך במנת מישכל 156, שאך מעטים בעולם זוכים לה, ואלה שזוכים — ניקראים גאונים. אולם במקום קריירה מבריקה, נגזר על עמירם לבלות בבית-הסוהר — בגלל מחלת הנפש שלו.

ההפרעות הנפשיות נתנו את אותותיהן בעמירם עוד מנעוריו. למרות מוחו המבריק, לא הצליח לסיים את התיכון. חוסר השלחה הפנימית והלבטים הנפשיים לא אפשרו לו להתרכז בלימודיו.

אולם בתום שירותו הצבאי נראה היה שהוא מוצא את דרכו. הוא התקבל ל-קורס-קצינים בחיל-הים, התבלט שם בכשרונו ובאהבתו את הנושא.

ואז אירע לו אסון: לפני בחינות-הגמר נפטר אביו. פרנסת המשפחה נפלה על כתפיו והוא נאלץ לטול על עצמו את ניהול המפעל שאביו הוריש אחריו.

עמירם שקע כולו בניהול העסק. על-ידי המצאתיו המבריקות בשיכול מכוונות והכנסת חידושים ויעול, הצליח להביא מפעל שעמד בפני פשיטת רגל לעסק נורא-אירועים. אולם הוא לא היה מאושר:

הצעיר שנאלץ לוותר על שאיפת חייו — להגיע לדרגת קצין ועמדה בצבא — חש שהוא נקבר בין ארבע קירות המפעל. לבסוף לא יכול היה יותר לעמוד במתח: הוא נטש את המפעל המצליח, את מעמדו הבכיר — והפך לסוכן-ביטוח.

מקצוע החדש הביא גם להתגשור לחו הראשונה עם החוק. באחת מנסיעותיו אסף עמירם חיילת טרמפיסטית, טחח איתה בשיחה ידידותית, החל לשאול אותה פרטים על שירותה, על המתנה שלה, על קצינים המבקרים ב-מקום.

לאחר שהחיילת הפספסנית ענתה על שא-לותיו, הציג עמירם עצמו כקצין-ביטחון שדה של צה"ל, הודיע לה שמתפקידו למ-סור אותה למשטרה בגלל מסירת סודות.

כללית שהוענקה אחרי מלחמת-ששת-הימים, הוא המשיך בטיפול פסיכיאטרי אינטנ-סיבי

עמירם לביא

החיילת הגדמת התחילה להתחנן ולבכות — כפי שניתן היה לצפות. עמירם בישר לה שהוא מיכן לוותר הפעם, אבל פטורה בלא כלום אין: הוא יעניש אותה בעצמו. החיילת הסכימה. עמירם עצר את המכונית, הורה לה לרדת, ולהרים את חצאתה, וכיבד אותה במכות נאמנות באחוריה בשוט שהוציא מתאי-המטען של מכוניתו.

מקרה זה אירע ב-1962, והוא הראשון שהגיע לידעת המשטרה. בסופו של דבר הגיעה אליו המשטרה. הוא נעצר. בהתחשב בעברו הנקי פסקו לו השופטים שלושה חודשי מאסר-על-תנאי לשנתיים. לאחר המקרה עם החיילת — אולם לפני שנתפס על ידי המשטרה — התחתן עמירם.

למרות המאסר שאיים עליו, למרות ההלם והבושה שנבעו מגילוי מע-שיו בפומבי, לא יכול היה עמירם להתגבר על הדחף הפנימי שלו, הגיע שש פעמים נוספות לבית-המשפט. האשמה: התחזות כקצין-ביטחון ואיומים.

השופטים קבעו שעמירם יעבור טיפול פסיכיאטרי — בלי ששללו ממנו את החו-פש. הם התרשמו לא רק מהופעתו המר-שימה השונה כל-כך מזו של הפושע ה-רגיל, וממצבו האומלל — אלא גם מעמי-דתה האיתנה לימינו של אשתו ארנה — על אף הבושה הנוראה.

אך למרות הטיפול הפסיכיאטרי, חזר עמירם שוב ושוב לסורו. ב-1967 הוא ניצל ממאסר בפועל רק בגלל החנינה ה-

סיבי אצל ד"ר מישל בחיפה, החזיק מממד זמן מה, אולם לאחר מספר חודשים שוב איבד את השליטה על עצמו. כשנעצר שוב, טען ד"ר מישל שהאיש חולה — אך ניתן לריפוי, והתשובה למצבו תמצא לא במא-סר, אלא בטיפול רפואי נוסף.

בית-המשפט החליט להעביר את עמירם לטיפולו של רופא אחר, ד"ר ראובן מאיר, מנהל בית-החולים בבאר-יעקב, אליו הועב-רו גם מימצאיו של ד"ר מישל.

עמירם גם החליט מרצונו הטוב לתלות במכוניתו שלט: "עמירם לביא, סוכן-ביטוח", מתוך תקנה שהדבר יתיעז אותו.

עקבות תלונתה של הנערה נשל-רשויות-הנהיגה של עמירם. גם פרי-נסתו נשללה בכך — שכן מהו סוכן-ביטוח ללא רכב? אך הכל האמינו כי בעיקבות סנקציות אלה והפרסום הנרחב בעיתונים, לא תהיה לעמירם כל אפשרות לחזור על מעשיו.

היתה זו תקוות-שוא. עמירם חזר לסורו, הפעם ללא רכב, ושוב נעצר, בעיקבות חמש תלונות נוספות.

הפעם פסק לו בית-המשפט שלושה חודשי-מאסר בפועל. לבקשת עורך-הדין שלו, צבי לידסקי, נידחה ביצוע פסק-הדין כדי לאפשר לעמירם לנסוע לקבל טיפול רפואי בחוץ-לארץ.

טיפול שנמשך פחות מחודשיים, לא נשא תוצאות. מיספר ימים אחרי שחזר מחוץ-לארץ, שב עמירם וניתפס

אשתו של עמירם לביא מבקשת:

"תנו לי להציל את בעלי!"

בראיון עם כתבת העולם הזה, בביתה הנעים בבנימינה, הגיבה ארנה, אשתו של עמירם לביא, שושארה לנשוד לימינו ב-שנות הקשות, על הפרשה הסראגית:

אם יש דבר כזה — בעל יותר מדי טוב — הרי שזה היה תמיד עמירם. וכזה היא גם היום.

מראשית דרכנו יחד בנינו את חייו על שיתוף מלא ושוויון וכיבוד. הוא הבין תמיד באינטנטיבית את כל הרצונות וה-שאיפות שלי.

ואתו יחד של הבנה ואהבה הוא גילה גם כלפי יחסי מנושאי הראשונים. הוא כמו בתי — ויותר מזה. על תכנון וריהוט החדר שלה בילה שעות. אין עזרה קטנה או גדולה שהוא אינו מוכן להושיט לה. כשנישאנו, לא ידעתי דבר על המחלה שלו. כשנודע לי, קיזיתי שנתגבר בכוחות משותפים. אבל עדיין לא הצלחנו.

עמירם נתפס לראשונה כמה חודשים אחרי שנישאנו. ואז נודע לי הדבר. כש-שאלתי אותו בהיותו עצור למה לא סיפר לי על המעשה שעשה לפני שניתפס, הוא הסביר שהוא לא היה מסוגל. הוא לא רצה לגרום לי כאב וצער, ולראות אותי סו-בלת.

עד היום קשה לו מאוד לדבר על זה. איתי אכל אחרי שהוא ניתפס ואני שואלת אותו פרטים, הוא מספר לי את הכל. לי-משל, היה המיקרה של הבחורה שהוא פגש באבן-גבירול, הציג את עצמו בפניה כקצין-ביטחון, חקר אותה ואיים עליה. היא התלוננה עליו במשטרה — אבל היא ל-מחרת חזרה אליו. עמירם סיפר לי שהם קבעו ביניהם שהוא יחזור למחרת —

בלתי אפשרי. מחלת-נפש היא כמו מחלה גופנית: אם לא מטפלים בה, לא רק שהיא לא נרפאת, אלא שמצב החולה הולך ורע. אני חוששת שזה גם מה שקרה עם עמירם.

במעשיהו לפחות היו לאטירים תנאים טובים באופן יחסי. אבל עכשיו הוא נימ-צא בבית-המעצר באבו כביר שם התנאים הם מתחת לכל ביקורת. כשראיתי אותו בפעם האחרונה לפני כמה ימים נבהלתי: הוא ירד מאוד במשקל, עגולים שחורים עמוקים הסתמנו לו מתחת לעיניים — ממש צל של אדם.

אחרי שיצא ממעשיהו היו לנו שבועיים נהדרים. זו בדיוק היתה תקופה של מסיבות מורים: עמירם בא איתי לכל מקום, חברי לעבודה גילו כלפיו יחס א-די, והוא הבריך בשיחה והיה אהוד בכל מסיבה.

בכל עמירם היה איש חברה מקובל. גם בגלל שיחתו האינטליגנטית וגם בגלל טוב ליבו. לא היתה פעם שהוא יסרב לתת מכונית לחבר שביקש. או אם חבר היה במצוקה כספית ופנה אליו, עמירם היה מטוגל לתת לו את פרוסתו האחרונה. ויחד עם זאת, כל השנים, מחלתו רדפה אותו. מלבד תקופות קצרות כששהה ב-חוץ לארץ.

הוא עבר קורס למדריכי תיירים והצליח מאד בעבודתו זו. הוא הודרך קבוצות צעירים שיצאו לטיולים מאורגנים לאירופה. מהטיולים האלה קיבלתי מכתבי-הוקרה מ-המשתתפים, ובעיקר מהמשתתפות. ככל ה-

בנות העריצו את עמירם. לא רק ששום תלונה לא הגיעה על התנהגותו — אלא הגיעו אליו מכתבי הערצה מהבנות. הן אפילו שלחו לי תקליט ועליו פונה אלי אחת הבחורות בזה הלשון: "יש לך בעל ניפלא. כל הבנות משתגעות אחריו. אנחנו כולנו מעריצות אותו ומקנאות בך." כנר-אה שטיילים אלה השפיעו עליו לטובה. בעבודתו כמדריך תיירים הוא הרגיש טוב. הוא היה החשוב והאהובי ואליהו היו חיי-בים כולם לפנות לאהורכה.

כל הפסיכיאטרים אחידים בדעתם בנקודה אחת, והיא: שאחד המניעים העיקריים של עמירם לטעייתו זו היתה אם שתלטי-נית ואב חלש. אצלנו, בישראל, הצבא מסמל את הכוח. ומי חזק וחשוב יותר מקצין בטחון של צה"ל? ומשום כך הוא התחזה לאיש חזק כזה. בטיולים, בהיותו מדריך, הוא היה בין כה האיש החזק בקבוצה ולכן לא היה זקוק לשום דבר נוסף.

מצבו הטוב בזמן עבודתו כמדריך תי-רים נתן בי את התקנה האחרונה. אני חושבת שהפיתרון בשבילי בעלי זה לנסוע לתקופה ממושכת לחוץ-לארץ. ראשית, אין שם כל הענין הזה של צה"ל. ושנית, שמע-תי על שית-ריפוי חדשה. נאמר לי שב-אירופה משתמשים בהיפנוזה לריפוי מח-לות-נפש כמו של עמירם. אני מאמינה בכל לב שאם ניסע והוא יעבור טיפול אנטנסיבי במשך כמה שנים — הוא ירפא. מכל מקום, דבר אחד ברור: בית-סוהר לא שלא ירפאו — אלא אף ירע את מצבו. לכן יש לי רק בקשה אחת: שלא ישלחו אותו לבית-סוהר — שירשו לי להציל אותו!